

Šveitsi Eesti seltsi ajaloo

Teise maailmasõja ajal ja selle lõpul põgenesid paljud eestlased vene okupatsiooni eest välismaale. Ka Šveitsi sattus hulk eestlasi, kes püüdsid omavahel kontakti leida, tekkinud sidemeid hoida ja arendada. Sellest soovist kujuneski välja Šveitsi Eesti Selts. Šveitsi eestlaste kokkusaamiste algatajaks oli 1946. aastal Eestist Šveitsi saabunud endine laskmise maailmameister Vladimir Kukk. 1947. aasta 23. veebruaril Kastanienbaum'is Luzerni kantonis tulidki 32 eestlast esmakordselt kokku tähistamaks Eesti Vabariigi 29. aastapäeva.

Sellest sai alguse traditsioon tulla kokku kaks korda aastas – tähistada ühiselt Eesti Vabariigi aastapäeva ja jaanipäeva. Kokkusaamise kohaks valiti tavaliselt mõni restoran Luzernis või Zürichis, kus tol ajal elas eestlaste enamik. Osavõtjaid oli 20-50 ringis. Eestlasi ühendava seltsi kui organisatsiooni loomist arutas rühm eestlasi mõni aasta hiljem Baseli Mustermessil. Seal kokku saanud kümme eestlast moodustasid seltsi asutamiskoosoleku.

Šveitsi Eesti Seltsi asutamiskoosolek toimus 28. juunil 1953 Luzernis. Šveitsis arvati toona olevat umbes 70 eestlast; koosolekust võttis osa 21 isikut. Peakorraldaja Vladimir Kukk rõhutas oma kõnes, et väike eesti rahvusgrupp Šveitsis ei tohi kaduma minna ega sulanduda kohaliku rahva hulka, ei tohi kaduda eestlaste rahvustunne ja armastus oma isamaa vastu. Seltsi peaeesmärgiks seati eestluse ja eesti kultuuri alalhoidmine ning viljelemine Šveitsis, eestlaste kokkutulekute korraldamine. Seltsi esimeheks valiti Vladimir Kukk, kes pidas seda ametit kakskümmend aastat. Sellest ajast alates toimus Šveitsi Eesti Seltsi korraline peakoosolek iga kahe aasta järel koos Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisega. Siis valiti ka seltsi juhatus ja kinnitati aruanded. Viimastel aastakümnetel tuldi enamasti kokku kas Bernis, Zürichis või Genfis.

1956. aasta veebruaris peeti esmakordselt ka eestikeelne jumalateenistus. 1974. aastal lisandus uue tavana jõulude tähistamine koos jumalateenistuse ja sellele järgnenud kohvilauaga Zürichi luteriusu kirikus. Mõnikord tuli lastele külla ka jõuluvana, kes rääkis eesti keelt. Seltsi algusaastatel tähistati iseseisvuspäeva sageli koos lätlaste ja leedulastega, et Balti rahvaste vabaduspüüdele avalikkuses suuremat kõlapinda leida.

1964. aasta mais aidati kaasa Zürichis toimunud Balti kultuuripäevade õnnestumisele. Üks suurejoonelisemaid ühisüritusi oli Eesti Vabariigi 60. aastapäeva tähistamine 1978. aastal Zürichi Kongressimajas, mis leidis kajastamist ka Šveitsi televisioonis ja ajakirjanduses. Seltsi kauaaegne esimees V. Kukk astus 1973. aastal oma ametist tagasi. Uueks juhatajaks valiti senine abi Öie Fleig-Tamm. 1975. aastal valiti juhatajaks Rootsist saabunud Matti Klaar, hilisem Šveitsi aukonsul Eestis. 1979. aastal valiti uueks juhatajaks Nina Michel.

1988. aastal astus ametisse uus juhatus eesotsas Asta Arn'iga. Algas nn. "teine ärkamisaeg" – koos kasvava lootusega Eesti vabanemisele sai uut hoogu ka seltsi tegevus. Tekkis võimalus kodumaad külastada, seltsi üritustele hakkas tulema noori inimesi Eestist. Seltsi kirjatöötaja Ruth Graf andis ringkirjades edasi ärevaid teateid sündmuste arengust. Lõpuks saabuski kauaoodatud uudis: 20. augustil 1991 kuulutati Eestis taas välja iseseisvus. Seltsi liikmed tundsid suurt uhkust ja kergendust ning püüdsid vabanenud Eestit igati toetada. Ka seltsi juhatus uuenes – juhatajaks valiti Regina Knoch ja tema järel Kaire Rebane.

1997. a. astus sellesse ametisse Terje Busenhardt, kes jätkas seniseid traditsioone, kuid tõi seltsi ellu ka värskeid uuendusi. Eriti menukad olid aastail 2008-2009 Winterthuris toimunud tuntud eesti muusikute kontserdid seltsi liikmetele.

2013. aastast võttis seltsi juhtimise üle Mirjam Loertscher. Finantsvastutav ja Asepresident olid 2015 aastani olid Ene Meriste ja Grete Bühler. 2015 aastast täitis ase-presidendi kohta Maarja

Bircher-Suits, finantsvastutav ning aktiivne seltsilane oli Kristi Leibur-Nagel ning lisaks võeti juhatuse liikmeks Mänguringi juhataja Gerdy Ling.

2019. aastal vahetus EV101 iseseisvuspäeval seltsi juhatus. Presidendiks sai Kristi Jõelett-Nastaj, ase-presidendiks Annpika Fibbioli, finantsvastutavaks Gerdy Ling ning Mänguringi esindajaks juhatuses Kristiina Bylyku.

Šveitsi Eesti Seltsi liikmed uskusid alati, et Eesti saab kord jälle vabaks ja aitasid selleks jõudumööda kaasa. Vangistatud vabadusvõitlejate perekondadele saadeti jõulupakke ja tervituskirju, toetati eesti sõjaväelaste Saksamaal. 1989.a koguti annetusi Eesti Muinsuskaitse Seltsile ja 1992. a korjandusega Eesti Kiirabile. Vaba Eesti esimene aukonsul Šveitsis Enn Vallak perekonnaga vahendas Eestile ulatuslikku humanitaarabi. Juba seltsi algusaegadel peeti tähtsaks seltsi tegevust pildis ja sõnas jäädvustada. pAastate jooksul pani juhatus arvukatest fotodest, ajaleheväljalõigetest, märkmetest, ringkirjadest jms. kokku mitu albumit Šveitsi Eesti Seltsi tegevuse kohta.

2010. aasta juulis andis seltsi juhatus Riigiarhiivile (Maneezi 4,15019 Tallinn) üle suure hulga Šveitsi Eesti Seltsi dokumente aastatest 1946-2001, sealhulgas seltsi kroonikaraamatud (1946-1976, 1977-1984), külalisraamatu perioodist 1975-1995 ning ringkirjade ja kirjavahetuse kaustad. Šveitsi Eesti Seltsi tegevus kestab edasi. Uus juhatus ja noorenenud liikmeskond annavad seltsile kaasaegse näo ja sisu.

Koostanud Ene Meriste, 2013.